

Et sterkere nord

Politisk plattform for fylkesrådet Ørnebakk i Troms
Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti

Innledning

16.juni 2017 tiltrådte det et nytt fylkesråd utgått fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti. Partiene har et samlet flertall bak seg i Troms fylkesting, slik også det nylig avgåtte fylkesrådet Myrseth hadde da det presenterte sin politiske plattform 2. oktober 2015.

Fylkesrådet Ørnebakk

Fylkesrådsleder: Arbeiderpartiet, Willy Ørnebakk

Fylkesråd for samferdsel og miljø/fylkesrådets nestleder: Senterpartiet, Ivar B. Prestbakmo

Fylkesråd for kultur og næring: Arbeiderpartiet, Sigrid Ina Simonsen

Fylkesråd for utdanning: Venstre, Roar Sollied

Fylkesråd for plan og økonomi: Kristelig Folkeparti, Ane-Marthe Aasen

Tromsø, 15. juni 2017

Innholdsfortegnelse

Kapittel 1: Et sterkere nord.....	4
Kapittel 2: Kunnskap i nord.....	5
Kapittel 3: Samferdsel.....	7
Kapittel 4: Klima og miljø	10
Kapittel 5: Næring.....	10
Kapittel 6: Kultur og idrett.....	12
Kapittel 7: Helse.....	13
Kapittel 8: Lederrolle i utvikling av Arktis.....	14
Kapittel 9: Forsvaret.....	15
Kapittel 10: Urfolk og minoriteter.....	16

Kapittel 1: Et sterkere nord

Troms og Nord-Norge er en av verdens mest spennende regioner. Samarbeidspartiene Ap, Sp, V og KrF skal utnytte mulighetene i nord og gi folk trygghet gjennom gode fellesskapsløsninger. Vi skal være premissleverandør, samfunnsutvikler og levere gode offentlige tjenester på regionalt nivå. Vi vil også støtte og legge til rette for et nyskapende næringsliv som gir verdier for hele landsdelen og landet. I tillegg vil vi tilrettelegge for flere grønne arbeidsplasser og satse særskilt på områder hvor vi har spesielle forutsetninger for å være gode.

Samarbeidspartiene vil føre en økonomisk bærekraftig politikk. Stortinget har endret inntektssystemet, slik at fylker med spredt bosetning kommer svært dårlig ut. En framskrivning av inntektsrammene basert på dagens system viser at vi i perioden fram mot 2021 vil få ytterligere kutt. I 2021 vil vi ha nær 200 millioner kroner mindre å produsere tjenester for enn i 2014. Dette kan få dramatisk betydning for tjenestetilbudet til folk i Troms, og vi vil arbeide for å få dette endret. Viktigheten av likeverdige tjenester og behovet for regionalt utviklingsarbeid vil øke fremover.

Fylkeskommunen som regionalt nivå har ansvarsområder med stor betydning for utviklingen av landsdelen. Stortinget har vedtatt at det skal være tre folkevalgte nivå i Norge. Det må overføres mer myndighet og flere oppgaver fra departement, direktorat, regional stat og fylkesmannsembetet til det regionale folkevalgte nivå. Stortingets ambisjoner for folkevalgte regioner, med mer makt og myndighet over egen utvikling, gir en forventning om at det regionale nivået får enda større betydning i årene som kommer. Samarbeidspartiene vil aktivt følge opp Stortingets vedtak om regionreformen, med ufravikelige krav om overføring av oppgaver og reell myndighet fra statlig nivå. Dagens ansvarsområder må videreføres og styrkes, med størst mulig sammenfall geografisk i regionene og grensene i regional stat og andre store offentlige samarbeidspartnere.

Uavhengig av regionreformen er de samarbeidende partiene opptatt av et sterkt samarbeid i Nord-Norge. Samarbeidet i Nordnorsk Råd må videreføres og utvikles. Nordnorsk Råd utgjør en viktig felles stemme på politiske områder.

Vi skal være en tydelig premissleverandør. Fylkeskommunens rolle som regional utviklingsaktør krever en nasjonal politikk som legger til rette for en aktiv regional politikk. Vi sier klart nei til kutt og reduksjon av regionale virkemidler. Samarbeidspartiene vil jobbe for at fylkeskommunale planer og strategier i større grad må gjøres forpliktende for regional stat. Regional planlegging fremheves som det viktigste verktøyet for å binde sammen lokal, regional og nasjonal politikk. Strategisk og langsiktig planlegging for god samfunnsutvikling basert på regionale fortrinn og utfordringer er en forutsetning for å lykkes som regional utviklingsaktør. Helhetlig, samordnet planlegging, både på tvers av egne fagetater og i tett samspill med kommuner, regional stat og andre viktige samarbeidspartnere må få økt fokus i årene som kommer. Samarbeidspartiene vil se på egen organisering for å ivareta dette.

Troms fylkeskommune skal være en god arbeidsgiver. Fylkestinget har allerede sagt nei til endring i arbeidsmiljøloven. I fylkeskommunen skal faste ansettelser være en hovedregel. Det er viktig for oss at vi ikke utvider muligheten til å benytte midlertidige ansettelser. Vi vil

også arbeide for å fjerne ufrivillig deltid i Troms fylkeskommune. Trepertssamarbeidet er en viktig del av den norske samfunnsmodellen. Vi vil prioritere en god dialog med arbeidstakerorganisasjonene.

Fylkestinget har gjennom vedtak om nytt innkjøpsreglement lagt betydelig vekt på fylkeskommunens mulighet til å benytte anskaffelser som et strategisk verktøy for å oppnå miljøpolitiske og samfunnsmessige mål. Samarbeidspartiene vil gjennom utarbeidelse av utdypende retningslinjer ytterligere forsterke samfunnsansvar som fundament for fylkeskommunens innkjøpspolitikk.

De samarbeidende partiene er opptatt av at viktige endringsprosesser for eierskapsutøvelse krever god tverrpolitisk forankring. Åpenhet og innsyn i beslutningsprosessene er viktig for at alle borgere skal kunne orientere seg i og delta i folkestyret.

Annerledesdagen søndag gir rom for familieliv og fellesskap, frivillig engasjement, idrett, kultur- og kirkeliv. Vi mener det har en stor verdi at vi som land har en dag med en annen takt, og mer tid sammen med andre. Dette er et spørsmål om hva slags samfunn vi vil ha.

Vi bygger vår politikk på kristne og humanistiske verdier, den norske kulturarven og menneskerettighetene. Vi vil jobbe aktivt for likestilling mellom kvinner og menn. Vi vil arbeide mot enhver form for rasisme og diskriminering. Flyktinger og innvandrere skal bli en del av det sosiale fellesskapet og arbeidslivet. Vårt mål er å gi alle mulighet til å utvikle sine evner og leve gode og meningsfulle liv.

Kapittel 2: Kunnskap i nord

Nord-Norge vil de neste årene oppleve vekst i både nye og etablerte næringer. Arbeidslivet har samtidig et stort behov for flere fagarbeidere og flere med relevant høyere utdanning. Tilbudet, gjennomføringen og kvaliteten i grunnskole, videregående skole og høyere utdanning vil være avgjørende for å sette landsdelen i stand til å utnytte mulighetene den nye veksten gir.

Fagutdanning og struktur

Troms trenger flere fagarbeidere. Derfor er det særlig viktig for samarbeidspartiene å jobbe for å styrke gjennomføringen av yrkesutdanninga. Utdanningens innhold må i større grad tilpasses den kompetansen som trengs i arbeidslivet. Tiltakene som er beskrevet i yrkesfagmeldingen *Samspill for økt gjennomføring* skal følges opp. Ny nasjonal programstruktur fordrer en ny gjennomgang av fordeling av utdanningsprogrammene på skolene. Dette arbeidet må ses i sammenheng med regionreformen og samarbeidsavtaler i nord.

Som skoleeier har vi et særlig ansvar for at ungdom som velger yrkesfag også får muligheten til å fullføre sin utdanning. Vårt klare mål er at alle som er kvalifisert, skal få et tilbud om opplæring, helst gjennom læreplan. Skoler skal i større grad få ansvar for å skaffe læreplaner før elevene forlater skolen. I fylkeskommunale tilbud skal det stilles krav i kontrakter om lærlinger selv der det benyttes leverandører og underleverandører. Utdanningsetaten skal ha god dialog med bransjenes opplæringskontorer og informere bedrifter om mulighetene for rekruttering og utvikling ved å ha lærlinger og læreplaner.

Vi vil ha et aktivt og godt samarbeid med næringslivet over hele fylket for en god synergi mellom skole og arbeidsliv, opplæringskontorene og Yrkesopplæringsnemnda. Samarbeid kan i sterkere grad skje gjennom utdanningsutvalg der det er vekslingsmodeller/samspillmodeller (praksis og skole parallelt gjennom de tre siste årene). Ved å ta skrittet videre til steds- og tidsuavhengige løsninger, økes også muligheten for individuelle tilpasninger og at lærlinger kan bo nært hjemstedet under utdanningen.

Samarbeidspartiene skal utvikle en desentralisert skolestruktur slik at flest mulig får et godt tilbud i nærheten av der de bor. Vi vil oppdatere grenseavtaler i forhold til sentralt gitte søkeordninger og fylkene i nord. Et viktig moment for å kunne tilby et godt, desentralisert tilbud er elevhybler/internat nært skolene. Vi vil fortsatt arbeide aktivt opp mot nasjonale myndigheter for å få likebehandling i Husbankens finansieringsordning mellom elev- og studenthybler. Vi vil også utrede en ny videregående skole i Harstad.

Felleskole og samarbeid

Samarbeidspartiene vil framfor alt ha en god, offentlig fellesskole der alle elever får utvikle sine evner. Opprettelse av flere privatskoler/friskoler innen videregående opplæring kan svekke fylkeskommunens økonomiske evne til å prioritere den offentlige skolen. Vi er derfor imot opprettelse av nye privatskoletilbud som kan svekke det offentlige opplæringstilbudet i Troms, men er opptatt av et godt samarbeid med dagens privatskoler i Troms for å sikre et best mulig skoletilbud for ungdom.

De samarbeidende partiene vil ha økt samarbeid med kommunene og ungdomsskolene for å bedre overgangen til den videregående skolen. Universitetet og næringsliv må bli nære samarbeidspartnere for alle våre videregående skoler. Vi vil videreutvikle universitetsskolekonseptet som nå er etablert på videregående nivå i Troms. Troms skal være en aktiv samarbeidspart for å styrke samisk kultur og språk, og vil overfor staten synliggjøre de nasjonale utfordringene og mulighetene for samisk utenfor samisk distrikt. Det er et mål at flere skal velge og fullføre samiskopplæring. Språksamlinger skal arrangeres for alle som tar samiskkurs i videregående opplæring i Troms.

Fagskolene skal løftes som høyere yrkesfagutdanning. Fylkesrådet skal starte arbeidet med en egen sak om regional organisering av fagskolen etter at Stortingsmelding om fagskolens innhold, finansiering og eierskap er behandlet.

Integrering og utveksling

Samarbeidspartiene vil legge enda større vekt på integrering og organisering av innvandrere i videregående skole. Muligheten for å drive grunnskoleutdanning i videregående skole åpner nye muligheter for å skaffe innvandrere et bedre grunnlag for å fullføre videregående opplæring. Dette vil samarbeidspartiene utnytte på beste måte, også for etnisk norske elever som trenger å styrke grunnlaget sitt før videregående opplæring. Samarbeidspartiene vil innføre et ekstra grunnkurs i norsk for nyankomne minoritetsspråklige. Voksenopplæringen er en viktig opplæringsarena for alle over 25, og minoritetsspråklige. Samarbeidspartiene vil legge fram en sak om voksenopplæringen med fokus på organisering og økt gjennomføring.

Samarbeidspartiene ønsker at Troms fortsatt skal være nasjonal vert for Norskrussisk skole i Murmansk, der et likt antall norske og russiske elever sammen studerer til norsk studiekompetanse. Fylkesrådet vil i samarbeid med russiske myndigheter søke å øke elevtallet. Samtidig skal utdanningserfaringer utveksles med samarbeidsregioner i Norden, så vel som andre fylker i Norge.

Økt gjennomføring

Særlig viktig for læring og gjennomføring er en aktiv innsats mot fravær og frafall, en bedre skolehelsetjeneste og gode arbeidsforhold for våre ansatte i skolene. Det innebærer også utvikling av nye fagnettverk i Troms for faglærere, rådgivere og bibliotekarer. De samarbeidende partiene forventer en positiv utvikling av læring og trivsel på skolene når det nye elev- og læringeombudet og mobbeombudet er på plass. Kommunene i Troms skal inviteres til samarbeid om et prosjekt for samarbeid mot mobbing i grunnskolene og videregående opplæring.

Samarbeidspartiene er opptatt av å styrke voksenopplæringen med sikte på å kvalifisere flere for arbeidslivet.

Samarbeidspartiene vil:

- gi fullføringsrett for alle i Troms som permanent ordning fra 2018
- følge opp yrkesfagmeldingen *Samspill for økt gjennomføring*
- stille krav om lærlingkontrakter i fylkeskommunale anbud, også der det benyttes leverandører og underleverandører
- oppdatere grenseavtaler i forhold til sentralt gitte søkeordninger og fylkene i nord.
- utrede ny videregående skole i Harstad
- bygge nye Ishavbyen videregående skole
- videreutvikle universitetsskolekonseptet
- invitere kommunene i Troms til samarbeid om prosjekt mot mobbing i grunnskolene og videregående opplæring
- utarbeide fylkestingsmelding om fagskolen
- utnytte nye digitale muligheter

Kapittel 3: Samferdsel

Gode veier og et godt ferge-, båt- og busstilbud er grunnleggende for vekst og utvikling av Troms – enten varer skal frem, folk skal på jobb eller elever skal på skolen. De nordnorske fylkeskommunene har sammen utarbeidet transportstrategien «Fra kyst til marked», hvor det er særlig fokusert på sjømattransporten. Dette arbeidet videreføres og tillegges høy politisk prioritet.

Fylkesvegnettet

Troms fylkeskommune har ansvaret for 3000 kilometer fylkesvei, hvor det totale etterslepet ble beregnet til mellom seks og åtte milliarder kroner i 2013. Med dagens bevilgning til fylkeskommunen vil det ta 40 år å ta igjen etterslepet i Troms og fylker med tilsvarende utfordringer. Sammen med øvrige fylker med tilsvarende utfordring vil vi jobbe for å få på plass et nasjonalt etterslepsløft slik at etterslepet på fylkesveiene kan reduseres betraktelig. Dette vil være de samarbeidende partiene sin hovedprioritet.

Fylkestingets vedtatte, planlagte og igangsatte investeringsprosjekter, prioriteres i tråd med fylkestingets vedtak. Dette omfatter prosjekter som Bjarkøyforbindelsen, Langsundforbindelsen, ny Kvaløyforbindelse og Ullsfjordforbindelsen. I større investeringsprosjekter legges til grunn at brukerfinansiering utgjør en viktig finansieringsandel. I forbindelse med ny Kvaløyforbindelse sees denne også i sammenheng med muligheten for finansieringsbidrag gjennom en bymiljøavtale for Tromsø.

Gjennomføring av vedtatte tiltak på Fv 848 lbestad er viktig, særlig med bakgrunn i næringsmessig betydning.

Troms er et skredfylke, og det er nødvendig å prioritere arbeidet med dette, blant annet gjennom Nasjonal skredsikringsgruppe sammen med øvrige skredfylker. Arbeidet her har gitt midler over Nasjonal Transportplan (NTP) når det gjelder skredsikringstiltak på riks- og fylkesveier. Det er særdeles viktig at dette arbeidet videreføres innenfor de rammene som nasjonal rassikringsramme i NTP gir rom for. For Troms er fullføringen av tiltakene i Torskenpakken prioritert. Øvrige rasutfordringer må prioriteres framover i arbeidet med Regional Transportplan (RTP) og handlingsplan for fylkesveg. Herunder kan blant annet nevnes Holmbuktura, Grøt fjorden, tiltak på Arnøya, Tamokdalen og utbedring av Pollfjelltunnelen. I arbeidet med RTP for Troms 2018-2021 og Handlingsplan for fylkesveg 2018-2021 vil samarbeidspartiene foreta nødvendige prioriteringer av kommende

skredsikringstiltak langs fylkesvegnettet i Troms.

Tunnelene på fylkesvegnettet vil framover kreve et betydelig fokus, både på grunn av nasjonale krav som Tunnelsikkerhetsforskriften, men og på bakgrunn av et betydelig opprustingsbehov.

Samarbeidspartiene vil:

- forsterke samarbeidet ytterligere med øvrige fylkeskommuner for å få fullt ut gjennomslag for å etablere en «nasjonal etterslepsramme for fylkesvegnettet»
- gjennom arbeidet med RTP for Troms 2018-2029 og Handlingsplan for fylkesveg 2018-2021 jobbe for prioriteringer som møter de store utfordringene som er knyttet til skred- og tunnelopprusting i Troms
- ha et sterkt fokus på næringslivets behov for nødvendig infrastruktur

Kollektivtransport

Troms fylkeskommune sin kollektivtrafikk er viktig i hverdagen for innbyggere og næringsliv i hele fylket. Tolv helårsfergesamband, seks båtruter og et busstilbud der antall passasjerreiser passerte 12 millioner i 2016.

Gjennom arbeidet med *Tenk Tromsø* er det lagt et godt grunnlag for framtidig kollektivsatsing i Tromsø, sett i sammenheng med gang/sykkel, ny Kvaløyforbindelse og Tverrforbindelse. Dette arbeidet bør videreføres basert på de målsetninger som ligger til grunn for arbeidet og med mål om en bymiljøavtale for Tromsø, der veksten ikke skal tas gjennom økt personbiltrafikk - men gjennom kollektiv og gang/sykkel. Tromsø er i dag landets tredje beste kollektivby. Ved å gjennomføre tiltak i tråd med forutsetningene for bymiljøavtale og tiltak gjennom den belønningsordningen som Troms fylkeskommunen nå har avtale med stat og kommune på, vil det være mulig å øke andelen kollektivreiser ytterligere.

Gjennom betydelige fylkeskommunale tiltak i Harstadpakken vil Harstad kunne utvikles til en god kollektivby. Dette forutsetter imidlertid viktige grep blant annet i arbeidet med sentrumsplanen for Harstad kommune. Andelen kollektivreiser i Harstad er på fire prosent, og det er et betydelig potensial for økt kollektivandel gjennom iverksetting av tiltak i Harstadpakken.

Skoleskyss er en vesentlig del av strukturen i kollektivtilbudet i store deler av fylket. Kostnadene med skoleskyss øker for fylkeskommunen når en kommune vedtar endringer i grunnskolestrukturen som medfører økt transport. Den statlige finansieringen må endres for å kompensere for økte kostnader som fylkeskommunen ikke kan påvirke selv. Det er viktig for samarbeidspartiene å se på hvilken måte busstilbudet utenfor Tromsø og Harstad kan utvikles for å gi et best mulig tilbud innenfor gjeldende økonomi.

Kostnadsnøkklene i inntektssystemet for fylkeskommunene ble endret i 2014 og 2017, og medfører et betydelig nedtrekk for et båt- og fergefylke som Troms. Arbeidet med å få kompensert dette vil få høy prioritet, da det ellers for oss vil medføre behov for betydelige reduksjoner i båt-, og fergetilbudet i forbindelse med nye anbud de nærmeste årene. I dag bruker Troms fylkeskommune cirka 350 millioner kroner på drift av båt og ferger i fylket. En reduksjon på over 80 millioner kroner fra staten til drift av dette i 2019 sammenlignet med 2014 er ikke akseptabelt.

Hurtigbåttilbudet i Troms er en viktig del av kollektivinfrastrukturen i fylket, både for mindre steder i fylket og i reisemønstret nord-sør. Rute 2 Harstad-Engenes-Brøstadbotn-Finnsnes-Tromsø er den største med cirka 200.000 reisende per år, og med det den største

enkeltstrekningen i landet. For samarbeidspartiene er det viktig å sikre et best mulig tilbud innenfor gjeldende økonomiske rammer i forhold til kapasitet og rutefrekvens.

Dagens fergetilbud er avgjørende for verdiskaping og utvikling av bo- og arbeidsmarkedet i flere deler av fylket. Det er derfor viktig å legge dette til grunn ved utarbeidelsen av framtidens fergetilbud i kommende anbud.

Samarbeidspartiene vil:

- fortsette arbeidet med å nå de høye ambisjonene for busstransport sin andel av persontransporten i Tromsø og Harstad. Samtidig er det viktig for oss å se på nye løsninger for å utvikle kollektivtilbudet med buss i resten av fylket.
- fortsette arbeidet med å få regjering og Storting til å se nødvendigheten av å styrke fylkeskommunenes økonomiske muligheter til å drive et godt båt- og fergetilbud
- i arbeidet med nye buss, båt- og fergeanbud legge til rette for at tilbudet skal bidra til en positiv samfunnsutvikling i hele Troms, og at vi tar vår del av ansvaret for klima og miljø

Fly, jernbane, sjøtransport, havner

Samarbeidspartiene vil jobbe for å utvikle flytilbudet til og fra Sørkjosen, Tromsø, Bardufoss og Evenes. I den sammenheng er det viktig at flytilbudet ikke bare handler om muligheten for å reise mellom nord og sør i Norge, men like viktig er internt i landsdelen og øst-vestpassasjen i Barentsregionen.

Troms er et av fylkene uten jernbane, men en betydelig del av næringstransporten går via Ofofbanen. Framtidens transport- og miljøutfordringer gjør at det for Troms sin del er viktig å jobbe for en framtidig jernbaneforbindelse fra Ofofbanen og nordover, samt en jernbaneforbindelse til Finland. Jernbaneløsninger i Troms må inngå i en framtidig sammenhengende Nordnorgebane. Samarbeidspartiene vil arbeide for at utredningen gjennomføres så raskt som mulig.

Sjøtransportens andel av godstransporten langs kysten har vært synkende over lengre tid. Det er for samarbeidspartiene viktig at Troms fylkeskommunen gjennom samarbeid med andre, bidrar til nye løsninger som kan bidra til økt godstransport på sjø.

Fiskerihavner er en svært viktig del av den sammenhengende infrastrukturen som trengs for å utløse verdiskapingspotensialet langs vår kyst. Derfor vil samarbeidspartiene ha et sterkt fokus på nødvendigheten av styrket finansiering av fiskerihavnutbygginger fra statens side.

Samarbeidspartiene vil:

- arbeide for at jernbane skal kunne løse en større del av fremtidens transportbehov i Nord-Norge
- arbeide for at alle de fire flyplassene i fylket sikres utviklingsmuligheter både i forhånd til infrastruktur og flyruter
- ha fokus på nødvendigheten av økt statlig finansiering av fiskerihavnutbygging i Nord-Norge

Kapittel 4: Klima og miljø

Klimaendringene er vår tids største utfordring. For å møte dem må vi satse offensivt på ny kunnskap og forskning rundt fornybare og alternative energikilder. Samarbeidspartiernes ambisjon er at Troms skal være et av landets fremste miljøfylker.

Beredskap blir viktigere i fremtiden, ettersom vi får nye ruter for vare- og godstransport i det arktiske området. Nord-Norge og Svalbards rolle vil være sentrale, og beredskapen må styrkes både for å forebygge, samt for at vi raskt greier å begrense skadevirkningene av eventuelle ulykker.

Et overordnet mål for energiforvaltningen i Troms er energieffektivisering, bærekraftig energiproduksjon og økt andel bruk av fornybar energi. Vi vil også følge opp egen klima- og energistrategi og være pådriver for lokale klimaplaner. Troms fylkeskommune skal ved lokale tiltak bidra til de nasjonale klimamålsetningene om reduksjon i utslipp av klimaeleggende gasser. Herunder ansees arbeidet gjennom Klimapartner Troms som svært viktig. Vi vil arbeide for økt forskning og utvikling av fornybare energikilder.

Samarbeidspartiene vil:

- arbeide for økt forskning og utvikling av fornybare energikilder
- legge til rette for økt bruk av bioenergi som drivstoffkilde
- bidra til utarbeidelse av årlige klimaregnskap for fylkeskommunal og kommunal drift
- utarbeide klimavennlige krav og rutiner ved innkjøp og drift av fylkeskommunen og kommunene i Troms
- alle nye fylkeskommunale bygg skal være passivhusstandard
- innfase lav- og nullslippskjøretøy i nye anbud innen kollektivtransport

Kapittel 5: Næring

De samarbeidende partiene vil videreutvikle det regionale folkevalgte nivå som den fremste næringspolitiske aktør gjennom de oppgaver og virkemidler regionene vil få til rådighet. Dette skal gjøres gjennom et sterkere samarbeid med næringslivet. Innovasjon Norge er et svært viktig virkemiddel for den bedriftsrettede delen av fylkeskommunens næringspolitikk. Vi mener fylkeskommunen sammen med staten fremdeles skal eie Innovasjon Norge.

Gjennom å føre en næringspolitikk som legger til rette for et nyskapende, kunnskapsbasert og miljøvennlig næringsliv er målet at folk skal kunne bo og leve et godt liv i hele Troms.

Vi vil ha en målrettet innsats på de områdene hvor vi har naturgitte fortrinn og forutsetninger for vekst, som innenfor marin og maritim sektor, petroleum og leverandørindustri, energi og reiseliv. Vi vil også satse på fornybar energi og ny miljøteknologi slik at vi legger til rette for fremtidige kompetansearbeidsplasser.

Naturressursene er fellesskapets eiendom. Utnyttelse av fornybare eller ikke-fornybare ressurser, skal gi vesentlige og varige ringvirkninger for regionen. Samarbeidspartiene er opptatt av at petroleumsnæringen må leve i sameksistens med de lokale næringene i Troms, og fiskerinæringen må tas spesielt hensyn til.

Reiseliv og turisme

Reiselivsnæringen er i kraftig vekst og er viktig for hele fylket. Med målrettet bruk av virkemidlene som skissert i den vedtatte reiselivsstrategien, vil vi bidra til fortsatt vekst og utvikling. Troms og hele landsdelen har opparbeidet seg kompetanse på gjennomføring av store arrangement, som Riddu Riddu, FiNN, TIFF og Arctic Race of Norway. Samarbeidspartiene vil satse på videreutvikling av arrangementskompetanse og arrangementsturisme gjennom bredden og mangfoldet i dagens festival-Troms.

Den positive utviklingen i reiselivsnæringen er et resultat av godt nordnorsk samarbeid. Vi vil jobbe tett med de viktige aktørene, destinasjonsselskapene og Nord-Norsk Reiseliv for å utvikle næringa videre. Samarbeidspartiene vil også prioritere en finansieringsordning for opparbeidelse av infrastruktur slik at reiselivsnæringa kan ha en bærekraftig utvikling.

Sjømatnæringen

Fiske, fangst og foredling har tradisjonelt sett vært bærebjelker for næringslivet i Troms. De villlevende marine ressursene er fellesskapets eiendom, og skal sikres for framtidige generasjoner gjennom en bærekraftig forvaltning og forutsigbare rammebetingelser som både kommer den enkelte næringsaktør og fellesskapet til gode. De samarbeidende partier ser det som en overordnet målsetting å tilrettelegge for en aktiv og målrettet politikk for å utvikle de marine næringene. Havet skal være en sentral ressurs i videreutviklingen av Troms.

Vi skal legge til rette for videre vekst i havbruksnæringa innenfor bærekraftige rammer. Det er viktig å sikre tilgang på gode sjølokaliteter for havbruksnæringa og nødvendige landareal for settefiskproduksjon. Havbruksnæringen har hatt en svært positiv utvikling de siste 20 årene, og har bidratt til å utvikle det næringsmessige fundamentet og gitt viktige bidrag til verdiskapingen i fylket. Tildeling av nye konsesjoner må gi grunnlag for utvikling av varige arbeidsplasser og lokale ringvirkninger. Det er avgjørende å sikre næringa forutsigbare vilkår.

Havbruksnæringen må videreutvikles innenfor miljømessig forsvarlige og bærekraftige rammer. Oppdaterte kystsonerplaner bidrar til en kunnskapsbasert forvaltning. Samarbeidspartiene vil støtte opp om en fortsatt differensiert eierstruktur i havbruksnæringa.

Landbruk og reindrift

I store deler av Troms spiller landbruket en viktig rolle for bosetting og sysselsetting. De samarbeidende partier støtter opp om et landbruk med produksjonsmangfold og en variert bruksstruktur. Samarbeidspartiene skal følge opp den regionale landbruksplanen og satse på det arktiske landbruk.

Vi er opptatt av å bidra til utvikling av et framtidsrettet landbruk i Troms, som kan utnytte de fortinn vi har i nord. Matproduksjon fra gårdbrukerne i vår region vil i fremtiden være med på å sikre vår selvforsyning av kortreist, trygg og ren mat med høy kvalitet. Det innebærer tilrettelegging for utvikling av så vel tradisjonelt landbruk, som småskaladrift. Vi vil bidra til videreutvikling og nyskaping innen landbruket.

Samarbeidspartiene vil også jobbe for en balansert rovdyrpolitikk som gir beitenæringene muligheter til å utnytte utmarksressursene. Vi vil ta til orde for revidering av regionale bestandsmål. Rovdyrpolitikken må gjøre det mulig å effektivt ta ut skadedyr når beitedyr rammes. Vi vil også legge til rette for en videreutvikling av reindriffta gjennom utarbeidelse av en regional plan om reindrift.

Samarbeidspartiene vil:

- arbeide for å få en bedre kompensasjonsordning knyttet til den økte differensierte arbeidsgiveravgiften

- evaluere fylkets eierstrategi, samt opprettholde og utvikle fylkeskommunale eierandeler i viktige offentlige selskap
- videreføre ordningen med støtte til småbutikker i distriktene
- styrke Harstad som landsdelssenter for petroleumsvirksomhet
- følge opp arbeidet med ny næringsstrategi for Nord-Troms
- legge til rette for støtte til FoU-baserte næringsprosjekter
- etablere lærlinge- og hospitantordninger i fiskerinæringa, herunder videreutvikle lærlingekvoteordningen
- revidere retningslinjene for fiskeflåtefondet slik at lokale ringvirkninger sikres ytterligere
- samarbeide med aktuelle kommuner og interessenter for utnyttelse av skog til produksjon av biodrivstoff av beste kvalitet
- jobbe for bedre erstatningsordning ved vinter- og avlingsskader
- videreutvikle Arctic Race of Norway
- bidra til utvikling av leverandørindustri i tilknytning til Forsvaret
- arbeide for etablering av kompetansesenter for hav- og arktiske spørsmål i Tromsø
- arbeide for at sjømatnæringene utvikles slik at det blir størst mulig ringvirkninger og verdiskaping i Troms
- arbeide for at eiendomsforholdene til statens grunn i Troms får en avklaring

Kapittel 6: Kultur og idrett

I ethvert lokalsamfunn er kultur livsnerven. Troms skal være *kulturfylket* og ha et levende kulturliv for folk i alle aldre. Et rikt og mangfoldig kultur- og organisasjonsliv er nødvendig for å kunne skape gode og attraktive lokalsamfunn. For at dette mangfoldet skal bevares er det avgjørende at frivilligheten har gode rammevilkår.

Kulturarrangementer er også viktig næring. Vi vil særlig fremheve viktigheten av samarbeid om det profesjonelle kulturlivet i Nord-Norge. Kulturinstitusjoner bidrar til kontinuiteten i kulturlivet.

Samarbeidspartiene vil arbeide for å sikre overføringene til den kulturelle skolesekken og den kulturelle spaserstokken. Vi skal satse på de nye kulturnæringene hvor unge talenter vokser frem. Fylkeskommunens kulturnæringssatsing må evne å hjelpe enkeltutøvere til å gjøre kultur til næring gjennom kvalitativ rådgivning så vel som økonomisk starthjelp.

UKM, museer og anlegg

Ungdommens kulturmønstring (UKM) er en viktig arena for talentutvikling og ungdomsengasjement i Troms. UKM har også en viktig funksjon for kulturutveksling på tvers av landegrensene. De samarbeidende partiene vil fortsatt ha et tett samarbeid med UKM for å bidra til at flere unge får delta i denne arenaen, og vi vil beholde Finnsnes som arrangørby for fylkesfinalen.

Troms har en mangfoldig kulturarv som dekker mer enn tolv tusen år og et bredt spekter av folkegrupper. Samarbeidspartiene skal arbeide for at kunnskap om kulturarven skal gi bevissthet om lokal og regional historie og identitet. Dette innebærer gode formidlingstjenester og tilgjengeliggjøring av kulturminneverdiene i fylket. En sentral del av kulturformidlingen er museenes rolle, som tilbyr et mangfold av tjenester og opplevelser. Vi vil prioritere tiltak og intensivere arbeidet for å forsterke og synliggjøre den virksomheten som drives i dag. Museumstjenesten skal tilby digital og tradisjonell formidling av høy kvalitet til befolkningen.

Idretten er vår største folkebevegelse. Barn, ungdom og voksne gis tilbud om personlig utvikling, samspillmuligheter, integrering og sosialt fellesskap gjennom trening, konkurranseaktivitet og dugnadsarbeid. Det er et mål at alle skal ha mulighet til å delta i idrettsaktiviteter. Det må derfor legges til rette for en variert anleggsstruktur som ivaretar både topp- og breddeidrett og en geografisk spredning som kommer hele fylket til gode. Idrettslag og andre frivillige organisasjoner spiller en svært viktig rolle i det samlede folkehelsearbeidet, både på sosiale arenaer og varierte treningsaktiviteter. Vi ønsker å legge til rette for et styrket samarbeid på folkehelseområdet mellom videregående skoler, idrettslag og kommunale organer.

Samarbeidspartiene vil:

- videreføre frivillighetsmillionene
- stimulere til økt utbygging av idrettsanlegg og kreve en forutsigbar MVA-refusjon
- utrede muligheten for kulturkort for ungdom
- arbeide for å opprettholde og utvikle festivaler
- videreutvikle folkebibliotekene og bokbusstilbudet
- gå i dialog med kommuner og ideelle organisasjoner med sikte på å etablere et aktivitetskort som et sosialt utjevnende tiltak
- lage en kulturplan for Troms
- sikre sentrale kulturinstitusjoner i landsdelen gjennom samarbeidsavtaler
- legge frem en frivillighetsmelding

Kapittel 7: Helse

Folkehelsearbeid handler i all hovedsak om forebyggende arbeid. Det må legges til rette for at alle skal ha mulighet til å gjøre gode valg rundt aktivitet og kosthold. Folkehelsearbeidet skal være basert på kunnskap og må kunne gi målbare resultater over tid.

Samarbeidspartiene vil særlig peke på det viktige kartleggingsarbeidet som Tromsøundersøkelsen gjør, og vi vil ha en bred tilnærming til fylkets folkehelsearbeid.

Gjennom et tverrsektorielt arbeid hvor både utdanning, samferdsel, næring og kultur tenker folkehelse, er det gode muligheter for å nå de målene som settes for folkehelsearbeidet når det gjelder utjevning av sosiale forskjeller, god helse og trygge levekår. Tilrettelegging for et aktivt friluftsliv er den rimeligste og mest tilgjengelige aktiviteten for innbyggerne i Troms. Samarbeidspartiene er opptatt av å sikre alle innbyggere grunnleggende trygghet for rask tilgang til sentrale helsetjenester. Vi ønsker derfor å bidra til å styrke og videreutvikle både de distriktsmedisinske og de distriktspsykiatriske sentrene. Samtidig vil vi også aktivt støtte opp under kravet om likebehandling med Finnmark hva angår finansiering av sykestuesenger i Nord-Troms.

Spesialisthelsetjenesten har stor betydning for regionen. Tilgang til helsetjenester av høy kvalitet er avgjørende for befolkningens opplevelse av trygghet. Organisering og lokalisering av spesialisthelsetjenesten må alltid avveies opp imot befolkningens behov for nærhet til tjenestene. Samarbeidspartiene vil arbeide aktivt for å sikre befolkningens behov for akuttmedisinske tjenester og en velfungerende, desentralisert ambulansetjeneste som sikrer kort responstid. Beredskapen og tryggheten for Svalbard-samfunnet må sikres gjennom stasjonering av et ambulansejetfly.

Samarbeidspartiene vil styrke den offentlige tannhelsetjenesten gjennom å arbeide for ordning med utvidelse av statlig refusjon for tannbehandling. Det må fortsatt satses på Universitetstannklinikken og Tannhelsetjenestens kompetansesenter for Nord-Norge. For å

oppnå et tannhelsetilbud til voksne utenfor byene, vil Troms fylkeskommune fortsatt tilby offentlige desentraliserte tannhelsetjenester til voksne. Vi skal levere en tjeneste med god kvalitet i hele fylket. I forbindelse med Stortingets behandling av oppgavefordeling, mellom kommune, stat og fylke, ble det varslet at tannhelsetjenesten kan bli overført til kommunene. Vi mener at dagens ordning fungerer godt.

To av Norges redningshelikoptre er i dag lokalisert i Nord-Norge, med Bodø og Banak som baser. Det innebærer at beredskapen i deler av landsdelen er svært sårbar. De samarbeidende partiene vil arbeide for opprettelse av en ny redningshelikopterbase i Troms.

Samarbeidspartiene vil:

- legge til for et enda mer tilgjengelig friluftsliv
- styrke og videreutvikle både de distriktsmedisinske og de distriktspsykiatriske sentrene
- jobbe for likebehandling med Finnmark hva angår finansiering av sykestuesenger i Nord-Troms
- sikre en velfungerende, desentralisert ambulansetjeneste
- jobbe for stasjonering av et ambulansejetfly på Svalbard
- jobbe for å utvide ordningen med statlig refusjon for tannbehandling
- jobbe for etablere egen base for redningshelikoptre i Troms.

Kapittel 8: Lederrolle i utvikling av Arktis

Nordområdene er det viktigste strategiske satsingsområde for hele det politiske Norge. Det går bra i nord, det er liten politisk spenning og det samarbeides godt på tvers av landegrensene i nord. Vår viktigste ressurs er folk. Folk som i generasjoner har utviklet samarbeid på tvers av landegrensene mellom Norge, Sverige, Finland og Russland. Det finnes spennende samarbeidsmuligheter også gjennom å se mot vest, noe samarbeidspartiene ønsker å ha et større fokus på.

Fylkesrådet skal sette dagsorden for nordområdepolitikken og ta en politisk lederrolle i utviklingen av det urbane arktiske området. I vår region har vi mange viktige organisasjoner og kunnskapsmiljø som på sine områder tar en viktig rolle internasjonalt i utviklingen av vårt Arktis. Samarbeidspartiene ønsker å knytte ulike miljøer i regionen sammen i enda sterkere grad for å ta en lederrolle i Arktis, gjennom å videreutvikle prosjektet "Urban Arctic". Det regionale perspektivet i utviklingen av den internasjonale arktiske politikken må bli enda sterkere, dette er det stor enighet om.

Nordområdene skal ikke bare være en råvareeksportør, men verdiskaper og kunnskapsleverandør. Vi vil jobbe for at aktivitet i nord også skal gi klare ringvirkninger i nord. Klimaendringene er den største utfordringen menneskeheten står overfor. Dette vil merkes sterkest i de arktiske områdene. Det er derfor viktig å finne en god balanse mellom vekst og vern i nord.

Tromsø spiller en viktig rolle som den arktiske hovedstaden. Vår posisjon i utviklingen av nordområdepolitikken er forankret i nasjonal politikk. Vi skal utnytte de mulighetene vår status som arktisk region gir oss. Samarbeidspartiene ønsker å bidra til å utvikle konferansen Arctic Frontiers. Samarbeidspartiene anerkjenner og støtter opp om den viktige rollen aktører som blant annet Festspillene i Nord-Norge, Riddu Riddu og Tromsø internasjonale filmfestival tar i utviklingen av folk-til-folk samarbeidet over landegrensene i Nordområdene.

Isfri nordøstpassasje og endring i fiskens vandringsmønster vil gi muligheter knyttet til Nordområdene. Det må stilles strenge miljø- og sikkerhetsmessige krav til aktivitet knyttet til blå vekst, skipstrafikk og på andre relevante felt.

Det er viktig å videreføre og utvikle relasjonen til våre naboer i Barentsregionen. Samarbeidspartiene skal være med på å sette dagsorden i Nordområdene gjennom å skape kunnskap, aktivitet, økt verdiskaping og økt tilstedeværelse i nord. Vårt regionale forhold til Russland må fortsatt baseres på fasthet og forutsigbarhet. Det regionale og lokale forholdet mellom folk vil bli viktigere enn før, og dette skal vi bidra til å fremme og videreutvikle.

For å kunne utvikle samarbeidet i Nordområdene er det avgjørende å ha gode kommunikasjonsmuligheter og infrastruktur. Vi vil følge opp arbeidet med Joint Barents Transportplan.

De samarbeidende partiene vil videreutvikle det internasjonale arbeidet gjennom Barentssekretariatet og Nord-Norges kontor i Brussel.

Samarbeidspartiene vil:

- Videreutvikle prosjektet "Urban Arctic"
- Videreutvikle og forsterke samarbeidet over landegrensene i Barentsregionen
- Følge opp arbeidet med Joint Barents Transportplan
- Videreutvikle Barentssekretariatet og Nord-Norges kontor i Brussel
- Stille strenge miljø- og sikkerhetsmessige krav til blå vekst, skipstrafikk og annen næringsvirksomhet

Kapittel 9: Forsvaret

Samarbeidspartiene ønsker en forsvarspolitik hvor tilstedeværelse i Nordområdene prioriteres langt høyere enn i dag, og at basene i Troms skal ha en sentral rolle i landets forsvarspolitik i tiden framover. Vi vil politisk hevde synspunktene om forsvar i Troms som ble fremmet i Tromsdokumentet for Langtidsplanen for Forsvaret (LTP) i 2016.

Norges geografiske plassering og egenskap som energistormakt gjør det nødvendig å opprettholde et forsvar som er tydelig til stede på strategisk viktige steder i landet. Det militære trusselbildet i nord har endret seg. Norge har likevel et betydelig ansvar for å sørge for stabilitet og sikkerhet i egen region.

Fra alliert hold er det signalisert ønske om økt tilstedeværelse i nord, med tanke på flere øvelsesdøgn. Dette som en følge av de alliertes reduksjon i internasjonale oppdrag i Irak og Afghanistan, samt at det er fortsatt stort behov for å trene de militære avdelingene i samhandling med andre nasjoner. Dette støtter vi.

Videre er vi positiv til signalene om å bygge opp nye mobiliseringslagre for våre allierte i NATO. Troms er naturlig i oppbygging av slike fasiliteter, med nærhet til flyplasser og havner i umiddelbar nærhet. Vår kompetanse og unike treningsområder er viktig i nasjonal og internasjonal målestokk.

Samarbeidspartiene skal ha et tett samarbeid med forsvarskommunene i Troms. Vi vil gjennom en arbeidsgruppe utarbeide innspill til behandlingen av Landmaktutredningen basert på Tromsdokumentet.

For å utnytte samfunnsressursene best mulig, må fylkeskommunen og kommunene inngå sivilmilitært samarbeid med Forsvaret om felles interesseområder.

Samarbeidspartiene vil:

- Jobbe for høyere tilstedeværelse for Forsvaret i nordområdene
- Sørge for at basene i Troms får en sentral rolle i landets forsvarspolitik for fremtiden
- Stille oss positive til etablering av nye mobiliseringslagre for våre NATO-allierte
- Ha tett samarbeid med forsvarskommunene i Troms
- Nedsette en arbeidsgruppe for å utarbeide innspill til behandlingen av Landmaktsutredningen, med utgangspunkt i Tromsdokumentet
- Legge til rette for at flere i Forsvaret kan bosette seg med familie i Troms
- Inngå sivilmiltært samarbeid med Forsvaret om felles interesseområder

Kapittel 10: Urfolk og minoriteter

Troms skal være en aktiv samarbeidspart for å styrke samisk kultur og språk, og vil overfor staten synliggjøre de nasjonale utfordringene og mulighetene for samisk utenfor samiske distrikter.

Etter lang tids fornorskingspolitikk har revitaliseringen av samisk og kvensk språk og kultur i mange lokalsamfunn utviklet seg positivt. Vi anerkjenner samisk, kvensk og norsk språk og kultur som likeverdige i vårt fylke.

Det er viktig å gi rom for de kulturene som har formet regionen. Samarbeidspartiene mener sterke og levende lokalsamfunn, hvor også det samiske og kvenske inngår som naturlige deler i samfunns- og næringsutviklingen, gir regionen potensial for utvikling. Kulturnæringer, reiselivsprodukter, nisjeprodukter og merkevarebygging innen fiske, landbruk og reindrift kan inspireres av vår kulturbakgrunn. Som et ledd i denne utviklingen vil vi videreutvikle samarbeidet med den samiske befolkningen i Troms, Nord-Norge og Sametinget i tråd med samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Troms fylkeskommune.

Riddu Riđđu og Márkomeannu er fyrtårn i bevisstgjøringen og anerkjennelsen av samiske urfolksrettigheter, språk og kultur, slik Paaskiviikko er det for kvensk språk og kultur.

Samarbeidspartiene vil:

- Styrke samisk og kvensk språk og kultur
- Anerkjenne samisk, kvensk og norsk språk og kultur som likeverdige i Troms
- Videreutvikle samarbeidet med den samiske befolkningen i Troms, Nord-Norge forøvrig og Sametinget
- Iverksette tiltak fra fylkestingsmelding om samisk i videregående opplæring

---

Cecilie T Myrseth
Arbeiderpartiet

Svein O Leiros
Senterpartiet

Gerd H Kristiansen
Kristelig Folkeparti

Irene V Dahl
Venstre